

tag det ikke personligt hr. minister

TEKST
JONAS WISBECH VANGE
FOTO
RASMUS WENG
KARLSEN

MARTIN LIDEGAARD

har været Danmarks udenrigsminister i en af de måske mest turbulente tider i historien og knoklet for danske interesser via charme, diplomati og røverhistorier. Vi fulgte ministeren i de sidste 90 dage af hans embedsperiode og tegner fra Grønland til Ukraine et portræt af en personlig politiker og posten, han mistede.

DET ER middag i Danmark, dagen efter det, nogle har kaldt et hofteskredsvalg. Regeringen har tabt, statsministeren har været ved dronningen, og nu står der en brun flyttekasse på udenrigsministerens skrivebord. Martin Lidegaard skal forlade et af de mest magtfulde job i Danmark, helt konkret ved at tømme hjørnekontoret på sjette sal i kontorbygningen på Asiatisk Plads på Christianshavn for personlige ejendele.

Hans embedsperiode har været en af de mest tumultariske perioder siden anden verdenskrig: 300.000 mennesker er slået ihjel i Syrien. Islamisk Stat halshugger sig gennem Mellemøsten. Bådflugtninge drukner i Middelhavet. Putin har indtaget Ukraine. Højrenationalismen vinder frem. Og terror har nu også ramt vores lille lykkelige Danmark.

Midt i dette morads har den 48-årige Martin Lidegaard varetaget Danmarks interesser. Den tidligere klima- og energiminister og stifter af den grønne tænketank Concito har markeret sig som en anderledes minister og er efter alt at dømme den mest presseaktive udenrigsminister, Danmark har haft. 'Medieliderlig' har nogle kaldt ham, men han har set det som sit job at informere danskerne, også når han var i tvivl, som da han sidste år sendte Danmark i krig mod Islamisk Stat. Gennem de seneste 90 dage har han givet denne skribent et unikt indblik i det, der ellers foregår bag lukkede døre. Han har kæmpet behærdigt for Ukraine, og han har – over foie gras og gode historier – charmet sig ind hos den franske udenrigsminister for at placere Danmark helt inde i kernen ved det kommende klimatoptagelse.

Men nu er det altså slut. Det er en dag i juni 2015. Lidegaard er gået i gang med at tømme hjørnekontoret. Mens han pakker, går tankerne bagud. Det er på mange måder en vanvittig tid, han har været udenrigsminister i. Når folk spørger, hvordan han selv synes, det går, har han for længst vænnet sig til at svare:

"Jeg selv har det godt, men verden har det skidt, tak."

"DET du oplevede i dag, var diplomati, når det går godt. Det er sådan et møde, man vil huske," siger Martin Lidegaard. Han kværner en håndfuld saltede mandler.

Danmarks udenrigsminister sidder i en neonoplyst sky bar på et femstjernet hotel i Ukraines næststørste by, Kharkiv, med en fad-

øl foran sig. Martin Lidegaard er og bliver en ølmand, og han forbeholder sig retten til at tage en øl efter arbejde. Det må jeg gerne citere ham for. Delegationen bag os griner, stemningen er høj. Klokken nærmer sig midnat. Arbejdsdagen er 19 timer gammel, men ministeren virker alt andet end udmattet, snarere opstemt.

Hans forklaring er et hjemmebrygget mundheld om, at det eneste, der gør dig rigtig træt, er ikke at lave noget. Lidegaard stod op kl. 5 og har været på lige siden. Han har været til støttekonference på Det Olympiske Stadion i Kiev, hvor han holdt tale om behovet for bæredygtige energireformer i Ukraine. Bagefter åbnede han et dansk energicenter, og siden er han blevet eskorteret frem og tilbage mellem møder bag tonede ruder og blå blink, inden han fløj til Øst-Ukraine, hvor vi nu befinder os sølle 39 km fra den russiske grænse, hvor Putin sender materiel, våben og tropper ind til Ukraines pro-russiske separatister.

Det er sjette gang på godt et år, at Lidegaard besøger Ukraine. Det skyldes, at han har valgt at prioritere krisen som et af de to punkter, hvor Danmark har en særlig interesse i, at tingene går i den rigtige retning. Hvis Putin får tag i Ukraine, vil det påvirke sikkerheden. I Europa, i Baltikum og dermed også i Danmark. Samtidig spiller Ukraine en rolle i forhold til det andet område, han har valgt at prioritere øverst, nemlig Lidegaards eget hjertebarn, klima og energi:

"Energisektoren er på mange måder roden til alt ondt i Ukraine. Det er den, oligarkerne har tjent alle deres milliarder på. Den er kilden til al korruption og til afhængigheden af Rusland, fordi man er fuldstændig afhængig af russisk gas," siger Lidegaard med sin let nasale stemme, mens han gestikulerer små kantslag i luften.

"EU skal forsøge at lave en samlet plan for at få udviklet hele Ukraines energisektor, og jeg vil arbejde for, at det danske energicenter, vi åbnede i dag, skal drive planlægningen. For Ukraine er et land på 55 mio. indbyggere. Kan vi udvikle et godt samarbejde, vil ukrainerne skule lave investeringer, som vil kunne komme Danmark til gode."

Således introduktionen, og nu til dagens møde med den ukrainske energi- og kulministre, som er årsagen til, at Lidegaard og resten af delegationen snarere er euforiske

end udmattede. For politik er fornuft bag lukkede døre. Men kommer man ind på den anden side, tilføjes følelser. Lidegaard kan stadig mærke dagens møde dernede, hvor politik også bliver lavet:

"Helt nede i nosserne."

DET VIGTIGE møde foregik i Energiministeriet i Kiev en times flyvetur fra Kharkiv. Mødet markerede åbningen af et dansk energicenter under det ukrainske ministerium. Centeret er et af de såkaldte myndighedssamarbejder, hvor Danmark stiller lovgivning, reguleringer, erfaringer og knowhow til rådighed for Ukraine. Men det virkede, som om den ukrainske energi- og kulminister Volodymyr Demshyshyn, en lille, bred kanonkugle i marineblåt jakkesæt, ikke anede, hvorfor han var blevet indkaldt til mødet med den danske minister og hans delegation. Den ukrainske minister talte lavt og uengageret om Ukraines afhængighed af russisk gas, om korruption og nødvendigheden af en ny lovgivning. Så vidt jeg kunne

bedømme, var stemningen lige så eksotisk som det brune gulvtæppe og de remouladefarvede vægge. Der var absolut ingen diplomatiske sensationer i sigte.

Martin Lidegaard fik ordet.

"Jeg har lavet nogle efterretninger omkring din person," sagde Lidegaard og så direkte på sin kollega: "Folk fortæller mig, at du er en politisk terminator ..."

Den ukrainske minister skar en forbavset grimasse, mens danskeren smurte på: "... dedikeret til at forfølge energi-reformer. En barsk politiker, men smart i diplomatiet. Det er et godt karaktertræk, men jeg tror også, du får brug for det. For det er en hård opgave at skule ændre energisystemet i så stort et land."

Volodymyr Demshyshyn nikkede. Sovjet-stemningen lettede en smule. Lidegaard talte om Ukraines potentiale og om Danmarks energihistorie: at vi i dag er et foregangsland, men selv har stået i samme situation og begået mange fejl, som vi kan hjælpe dem til ikke at lave.

"Vi har sendt en af vores bedste mænd," sagde Lidegaard og pegede på den danske leder af centeret, chefkonsulent i Energistyrelsen Anders Højgaard Kristensen.

MARTIN LIDEGAARD

→ Født 12. december 1966. Opvokset på Krogerup Højskole som søn af højskolelærer og teolog Mads Lidegaard og journalist Else Lidegaard. Han er cand. comm. og blev i 2001 under meget postyr valgt ind i Folketinget. De Radikale brugte normalt sideordnet opstilling, men grundet en procedurefejl i Københavns Vestre Storkreds blev partistemmer givet til den øverste på kandidatlisten. Her stod Lidegaard, som fik 517 personlige stemmer, over Charlotte Fischer, som fik 955, og dermed strøg han trods protester ind i Folketinget, hvor han sad indtil 2007. Efter at have mistet sit sæde startede Lidegaard i 2008 den grønne tænketank Concito. Her var han arbejdende formand indtil 2011, hvor han blev udpeget som klima- og energiminister samt bygningsminister. Han var Danmarks udenrigsminister fra 3. februar 2014 og frem til valget 18. juni 2015, hvor han mistede ministerposten, men til gengæld atter blev valgt ind i Folketinget. Martin Lidegaard er bror til Politikens chefredaktør Bo Lidegaard. Han er gift med Astrid Rathe, som er kontorchef i Energistyrelsen, og har datteren Barbara på 13 år fra et tidligere ægteskab.

"Men det kræver, at I også snarest muligt finder en ukrainsk leder – gerne en stærk karakter som dem selv, hr. minister."

Fedt drev ned ad væggene. Men det virkede. For nu var den ukrainske minister pludselig sikker på, at de kunne finde ud af noget sammen. Han glædede sig over centeret og anbefalede Anders Højgaard Kristensen at slå vejen forbi O'Briens Pub i Kiev. Danskeren var også velkommen til at kigge forbi Demshyshyns ministerkontor og redegøre for centerets udvikling hver fredag klokken seks. Værsgo! Ugentlig tale-trad hos ministeren. Den kvitterede Lidegaard straks for.

Op her kunne det slutte. Men for sjette møde i træk smed Lidegaard sin ukrainske hofhistorie over bordet.

"Jeg cyklede for syv år siden 1.800 km gennem Ukraine, hele vejen ned til Krim. Så jeg kender jeres land, og jeg holder af det. Ring endelig, og kom gerne til Danmark med nogle af dine folk. Der plejer vi at tage cyklen på pub," sagde den danske udenrigsminister med et smil.

Volodymyr Demshyshyn svarede, at han mente, at Danmark som et af de førende lande på området kan hjælpe Ukraine med deres affaldshåndtering.

"Vi producerer 50 mio. tons affald om året," sagde den ukrainske minister.

"Hvad gør I med det? Brænder I det?" ville Lidegaard vide.

"Nej, vi graver et hul, putter skraldet derned og lader, som om det ikke er der," svarede ministeren. "Affaldshåndtering i Ukraine er en tvivlsom affære. Folk gemmer alt, hvad du kan forestille dig, i skraldet."

Danskerne så på hinanden som for at tjekke, at de hørte rigtigt, inden departementschefen i det danske klima- og energiministerium sagde, at vi i Danmark ser affald som en ressource – og at en høj del af vores energiforbrug er baseret på affald. 1-0 til Danmark.

"Det er dømt til at blive en succes," sagde den ukrainske minister selvsikkert.

På 45 minutter var alt som forvandlet. Det følte næsten som at have overværet et teaterstykke.

"Hopefully this is the beginning of a beautiful friendship," sagde Lidegaard, da mødet var slut. Og nej, det er ikke første gang, han bruger udgangsreplikken fra filmen 'Casablanca' ved det afsluttende håndtryk. Den er ved at være en klassiker. Der var landskampstemning i ministerflyet mod Øst-Ukraine. Martin Lidegaard rejste sig fra sit sæde og takkede delegationen for indsatsen. Der var vodka og kaviar til alle: "Og I spiser ikke kaviaren uden også at drikke vodkaen. Vi er jo i Ukraine,"

"Vi graver et hul, putter skraldet derned og lader, som om det ikke er der."

DEN UKRAINSKE
KUL- OG
ENERGIMINI-
STER VOLODYMYR
DEMSCHYSHYN

Fotograf Rasmus Weng Karlsen lokkede Martin Lidegaard ud til området ved Nørrebro Station til fotoskydningen for Euroman. Det var ikke noget problem for den tidligere udenrigsminister, der bor i Brønshøj og alligevel skulle ind mod byen til møde. Her gør han holdt ved værkstederne, der ligger under højbanen.

sagde han med et stort smil og var på vej tilbage mod sin plads, da han vendte rundt: "Og til journalisterne ... Det er privatfinansieret."

TILBAGE i baren i Kharkiv taler Lidegaard om den ukrainske minister. Han griner, da jeg spørger ham, om han også forstod det sådan, at ukrainere graver lig ned med deres affald. Det gjorde han. Han medgiver, at han fedtede for ukraineren.

"Men han kunne lide det," siger Martin Lidegaard. Han understreger, at det ikke må blive overslesk, men skal appellere til det bedste i manden. Og cykelturen i Ukraine er ikke noget, han finder på. Han fortæller om turen, fordi den viser, at han har et personligt forhold til landet, og fordi det måske siger noget om, hvilket menneske han er. Alt sammen handler om at skære igennem fraserne og få sat et per-

sonligt aftryk, i dette tilfælde hos den ukrainske minister.

”Han har holdt 10 møder i dag. Men jeg bilder mig ind, at han vil huske mig nu. Hvis Anders pludselig ringer og siger: ’Jeg kan ikke komme igennem med det her’, griber jeg telefonen og ringer til vores ukrainske ven og siger: ’Det er mig med cyklen. Du sagde, du brændte for det affald der. Hvad fanden er problemet? Kan jeg gøre noget?’ Det vil jeg kunne nu. Og ved du hvad? Det er det, jeg elsker ved politik. At han ved, og jeg ved, at vi begge er på lånt tid. Hvis vi skal bruge den tid, vi har, er vi afhængige af hinanden. I morgen kan det hele være forbi. Den intensitet skal man bruge.”

I 2014 nåede Lidegaard 110 arbejdsdage i udlandet. På en uge arbejder han lige så meget, som en gennemsnitsdansker ville gøre på tre. For når han en mandag tager en morgen-flyver klokken seks og kommer hjem klokken 24, har han allerede brugt 18 timer, og når han søndagen efter sidder og forbereder den kommende uge, har han som regel rundet de 100 timer.

Siden februar 2014 har han mistet over halvdelen af sine ministerkolleger i EU. Nogle har tabt valg, andre er gået ned med stress. Og han kommer med egne ord altid for sent, når han skal hente sin 13-årige datter Barbara i skolen, selv om han kæmper for at holde dagene med sin datter hellige. Det er det, der ærgrer ham mest. For de år kommer aldrig igen.

Men hvorfor gør han det så?

Han tænker lidt over spørgsmålet. Musikken pulserer. Der lyder atter grin fra delegationen bag os.

”Jeg har utvivlsomt en personlig stræben, en lyst til indflydelse og et magtbegær, om du vil. Det tror jeg sidder i alle toppolitikere, siger Lidegaard så.

”Men jeg har bestemt en lige så stærk følelse,

som handler om at flytte verden og gøre den til et lidt bedre sted for mine børn og børnebørn. Hvis man skal blive filosofisk, kunne man kalde det en stræben efter udødelighed. Fornemmelsen af, at du har sat et spor, der også står tilbage, efter du selv har smidt træskoene. Når folk spørger: ’Hvorfor gider du det der?’, er det fordi, jeg har en intensitet i mit arbejde, som overgår alt andet. Og så er det fordi, at når det lykkes dig ...”

Udenrigsministeren slår over i en staccato så demonstrativ, at den giver ordene tyngde:

”... en sjælden gang imellem ... at flytte verden ... en lille smule ... i den rigtige retning ... Den tilfredsstillelse, det er ... *Nothing beats it.*”

UDENRIGSMINISTERIET,
ASIATISK PLADS,
8. APRIL 2015

20 DAGE tidligere – for denne fortælling går tilbage – tager Lidegaard imod på hjørnekonto- ret, der har tilhørt skiftende ministre, siden Udenrigsministeriet i 1980 blev opført på Asiatisk Plads. Udsigten fra sjette sal ud over Københavns Havn er imponerende, det samme er det farvesprudlende maleri af COBRA-maleren Carl-Henning Pedersen, der hænger på den mørkeblå væg bag ministerens skrivebord. Der står to ministersekretærer i forkontoret ved hævdede skriveborde, men mahogni er erstattet af Montana og lysekroner af PH-lamper. Her er ikke sabler og cigarføring. Til gengæld står der billeder af Lidegaards familie og venner, et skolefoto af datteren og en Christiania-folkeaktie. Kontoret passer på en eller anden måde til for-

tællingen om et trykt, lille velfærdsland uden store arm-bevægelser.

På mødebordet, som vi sætter os ved, står en cafeteria-bakke med salt- og peberbøsse. Tallerkenen er som støvsuget. Ministeren har i al hast overstået sin frokost. Jeg prøver at hyggesnakke mig ind på formiddagens udenrigspolitiske nyhed: at den græske regeringschef er på besøg hos Putin.

”Mareridtssceneriet er jo, at grækerne forlader euroen og kobler sig til russerne i stedet,” siger Martin Lidegaard.

Jeg nævner rygterne om, at Putin vil hæve restriktionerne over for Grækenland og begynde at importere græsk frugt.

”Var det jordbær og ferskner?” siger jeg, men Lidegaard skærer igennem smalltalken: ”Lad os komme i gang. Vi har ikke meget mere end en halv time.”

Denne gang er det ikke fyraften.

Udenrigsministeren er på arbejde. Det er godt et år siden, at Margrethe Vestager 30. januar 2014, oven på SF’s udtræden af regeringen, ringede Martin Lidegaard op:

’Martin, jeg har en kedelig nyhed. Jeg bliver nødt til at fyre dig som klima- og energiminister,’ sagde hun og holdt en lang pause: ’Men jeg har også en anden nyhed: Jeg vil gerne spørge dig, om du vil være udenrigsminister.’

Lige siden har Martin Lidegaard formidlet sit arbejdsliv for danskerne. Han fortæller gerne, at han har anlagt skægstubbe som udenrigsminister, fordi han fik en ny kæreste (i dag er de gift), som kunne lide det sådan og i øvrigt

syntes, det gjorde ham mere statsmandsagtig. Han kalder en spade for en spade og en politisk ’partner’, der nasser på Danmarks tillid og i øvrigt ’pisser’ på sin egen befolkning, for et ’røvhul’ – dem har han mødt nogle stykker af. Men man skal heller ikke være i tvivl. Han er kommunikationsuddannet og ved, hvad han gør.

Eksempel: Da Lidegaard i september sidste år sendte syv danske F16-fly og 150 toptrænede danske soldater til Irak for at bekæmpe ISIL (som han kalder Islamisk Stat), gik han på tv og fortalte om den svære beslutning. Da han efterfølgende blev spurgt, om det betød, at Danmark nu var i krig, lød svaret, at det var man ikke i statsretlig, juridisk forstand, ’men det er vi vel.’ Et svar, ingen havde studset over for 30 år siden. Men i dag?

”Jeg har totalt disrespekt for politikere med absolutte sandheder og kategoriske svar på alting. Jeg tror ikke på dem,” siger han. ”Nogle gange får du en talelinje fra ministeriet, som bare ikke føles rigtig. Når enhver dansker, mig selv inklusive, vil opfatte det, som om vi deltager i krig – men det er vi så ikke i juridisk forstand – så må jeg stille mig op og sige, at jeg føler, vi er i krig.”

Martin Lidegaard fortæller om sin gamle departementschef, der lærte ham, at hvis du er i tvivl om, hvad du skal gøre, så sig for helvede, hvad du tænker: ”Udenrigsministerjobbet er én stor række af svære valg. *Day out, day in.* De fleste tager jeg bare. Men hvis der er en beslutning, som er noget skidt, uanset hvad jeg vælger, føler jeg det som min pligt at delagtiggøre folk i den. Det er der noget idealisme i – at forsøge at formidle den svære virkelighed til folk – men der er selvfølgelig også en smule *save your ass* i det, der gør, at jeg efter et år vil kunne sige: ’Ja, jeg sagde, det var svært.’”

Han holder en pause.

”At sende unge danske mænd ned for at kæmpe mod andre unge mennesker er et valg, som indbefatter død og ødelæggelse. Og det er uden sammenligning den sværeste beslutning, jeg har skullet tage.”

DER ER TO

ting, der har overrasket Martin Lidegaard ved jobbet som udenrigsminister. Den ene er, at han egentlig skal forbi dronningen og redegøre for rigets udenrigspolitiske tilstand. Den anden er de fortrolige ’signaler’ fra Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste. De er kommet til ham i en forseglede kuvert med efterretninger og trusselsvurderinger fra ind- og udland, som han åbner, læser og straks afleverer igen til sin ministersekretær eller chauffør. Ellers er det først og fremmest mængden af dybe og længe-revarende kriser og konflikter, der til stadighed kan komme bag på ham. Tre uger inde i hans embedsperiode kom revolutionen i Ukraine, og måneden efter annekterede Putin Krim. Jeg læg-

ger et billede af Putin foran ham og spørger, hvad Lidegaard tror, russeren tænker på, når han står op om morgenen.

”Magt,” svarer han med det samme. Lidegaard er sikker på, at Putin er en meget intelligent mand, der spiller politik, som var det skak. Alt, hvad han gør udadtil, handler om at styrke sin position indadtil. For den russiske nationalisme er stærk, og det samme er propagandaen.

”Han kontrollerer de vigtigste medier, og i den virkelighed er den ukrainske regering fascister, vi andre er aggressorer, og han forsvarer det store fædreland imod udefrakommende trusler,” siger Lidegaard, der af samme grund har iværksat initiativer, der skal styrke den frie, russisksprogede presse.

Lidegaard peger på, at flere af kriserne griber ind i hinanden. Islamisk Stat kan næppe besejres, før der er ro i Syrien, og mange har spurgt den danske udenrigsminister, hvorfor man ikke laver en ’snup-tags-løsning’, der fjerner Assad og ender de pinsler, der har drevet fire millioner på

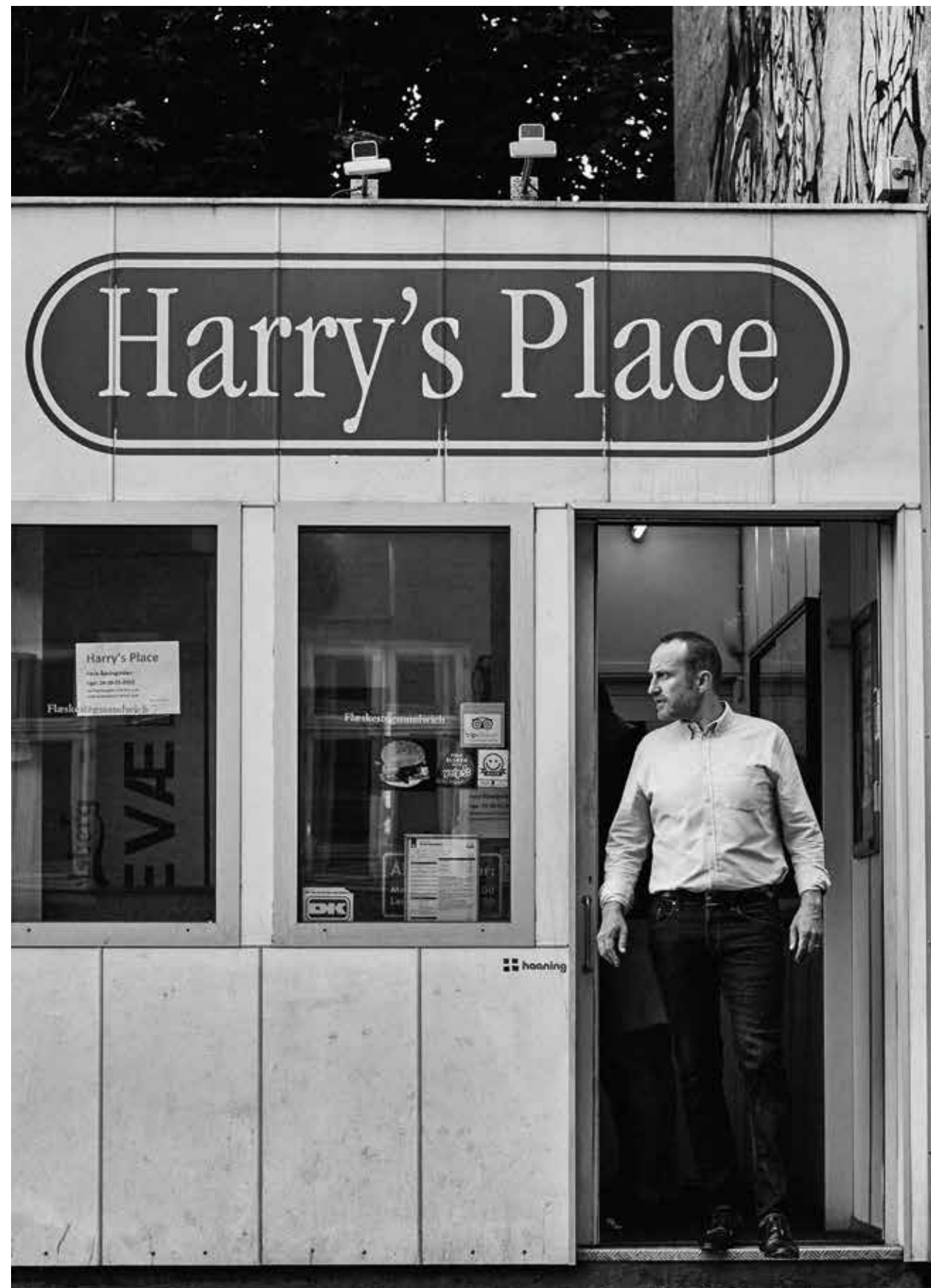
”Jeg ser det som min forbandede pligt at forsøge at bevare roen. Der er gange, hvor jeg er mere bange eller mere bekymret, end jeg giver udtryk for.”

MARTIN LIDEGAARD

flugt i den største flygtningestrøm siden anden verdenskrig.

”Problemet er, at på Assads side står Iran og Rusland, som er klar til at støtte ham så længe, det varer. I virkeligheden er de bedøvende ligeglade med Assad, men de vil forsvare deres interesser. Så hvis du fjerner den syriske diktator, er du i krig med Iran og Rusland. Det er en konflikt, der er uhyggelig fastlåst.”

Frokosten blev indtaget stående på Ndr. Fasanvej. Pølsevognen Harry's Place kendes især for signaturetten 'en Børge med krudt'.

Martin Lidegaard mistede posten som udenrigsminister, men blev til gengæld atter valgt ind i Folketinget. Spørger man ham til verdens tilstand, svarer han: "Jeg selv har det godt, men verden har det skidt, tak."

TIL FEST HOS DRONNINGEN

→ "I 2014 blev der holdt en stor gallafest for hele Folketinget med partnere. Min ministersekretær spurgte, om jeg var god til lancier, og det, hun i virkeligheden spurgte om, var, om jeg ville føre majestæten – hvad jeg blankt afviste. Det turde jeg slet ikke kaste mig ud i. Aftenen foregik på Christiansborg Slot. Jeg havde majestæten til bords under middagen. Det var enormt hyggeligt. Så gik hun ud og dansede med en, der var bedre til lancier, end jeg er, og jeg dansede med Sara Olsvig fra Grønland, jeg dansede med min partiformand, den anden 'dronning Margrethe', og så tænkte jeg: 'Nu er det tid til en bajer' og gik op i baren og bestilte en stor fadøl. Så kom en adjutant hen og sagde: 'Har udenrigsministeren overvejet at byde majestæten op til en dans?' Der var kommet jazz på i mellemtiden, men jeg var fuldstændig uforberedt og svarede: 'Nej, det har jeg ikke.' Hvortil han sagde: 'Det skulle udenrigsministeren måske overveje.' Jeg sagde noget i retning af, at hun jo sad og snakkede, og jeg ville meget nødig forstyrre. Men jeg vidste godt, at der ikke var noget at gøre. Du taler ikke med majestæten, medmindre du er blevet bedt om det, du byder ikke majestæten op, medmindre du har fået en opfordring. Som jo kommer fra hende. Jeg gik hen og bød dronningen op. 'Meget gerne,' sagde hun. Da jeg kom ud med dronningen, forsvandt alle andre fra dansgulvet. Det var som at være med i 'Saturday Night Fever'. Jeg har aldrig set dronningen danse til jazz. Jeg var i kjole og hvidt, og hun var i sit kæmpe skrud. Jeg tænkte: 'Shit!' Og så var det, jeg sagde: 'Jeg har aldrig danset med en dronning før. Må man svinge majestæten?' Og så sagde majestæten: 'Ja, tak.'

EN AF de mere omdiskuterede rejser, Lidegaard har foretaget, var, da han i september 2014 besøgte Saudi-Arabien og Iran. Medierne kaldte det en 'linedans'. For hvordan kunne en dansk udenrigsminister egentlig tillade sig at mødes med et saudisk regime få hundrede meter fra

pladsen, hvor styret eksekverede dødsstraffe ved halshugning? Besøgene markerede den svære balancegang i diplomatiet, for hvornår er det bedst at være hård og kritisere, og hvornår skal man søge dialogen?

"Saudi-Arabien er på den ene side en allieret, der leverer våben, fly og træning til den moderate opposition, der bekæmper Assad og

Islamisk Stat. På den anden side har de en lovgivning og et forhold til menneskerettigheder, som ligger os meget fjernt: kvinders rettigheder, dødsstraf ved halshugning, *you name it*. Så hvad gør man?" spørger Lidegaard retorisk.

"Siger vi fuldstændig fra over for dem, der krænker menneskerettighederne, står vi med rene hænder, men uden mulighed for at påvirkede. Omvendt er man med til at legitimere styret, hvis man taler med dem. Så dér vil jeg prøve at balancere tingene ved på den ene side at anerkende dem som en allieret og på den anden side sige fra og tilbyde et samarbejde omkring kvinders rettigheder, og hvordan man får bedre retspraksis. Så kalder nogle det naivt og siger, at jeg bare vil redde feta-eksporten."

Men sagen er, at der vittelig er noget naivt over Lidegaard. Han er venhård, men han er også idealist. Han tror på det gode i mennesket. I Kristeligt Dagblad har Pia Kjærsgaard fremhævet ham som den politiker, hun respekterer mest fra den modsatte blok, grundet hans evige søgen efter dialog. Han søger forståelsen og relationen og fremhæver kontante, men samlende politikere som Obama, Merkel og Margrethe Vestager som forbilleder.

Ved en anden lejlighed fortalte han mig en historie, som måske er kimen til det hele. Den største skideballe, han har fået i sit liv, kom fra faderen, Mads Lidegaard, som var højskolelærer på Krogerup Højskole, hvor sønnerne voksede op i en atmosfære af holdninger, politiske diskussioner, humanisme og krav om at gøre sig umage. Det har de fire Lidegaardske brødre i øvrigt gjort: Øjvind er overlæge, Kresten er biolog, Bo er historiker, tidligere departementsråd og chefredaktør på Politiken, og Martin klarer sig såmænd også udmærket. Men skidebal-len fik han som 15-årig en aften, familien havde eleverne hjemme til middag:

"Der var en pige – hun har måske været 18 år – som tydeligvis kom fra svære sociale vilkår og fra en ghetto uden for København, hvor jeg så lidt nedladende sagde: 'Nå, for fanden. Kommer du derfra? Sikke noget.' Så tog min far mig, der var en stor knægt, i nakken og hev mig ud i køkkenet og sagde bare: 'Du pisser aldrig på andre folks baggrund!' Den sad. Den slags gjorde han ellers aldrig. Men det her med, at du ikke dømmer folk på, hvad de kommer fra, men hvad de er, det sidder dybt i mig," fortalte Lidegaard.

Udenrigsministerens øjne stod våde og blanke. Far Mads døde i 2006.

Han fortalte videre:

"Det betyder også, at jeg har besøgt de værste diktaturer i verden og kolleger, hvor jeg alligevel har tænkt: 'Ham der tror jeg egentlig arbejder for at få systemet i den rigtige retning, selv om han kommer fra det, han gør.' Man må ikke blive blændet af sine fordomme. For så går du glip af alliancer, venskaber og gode relationer. Det er jo i virkeligheden banale menneskelige spilleregler for, hvordan du lever et godt liv med stor social aktivitet. Udenrigsministeren er jo bare et koncentrat af det. For du er fortabt, hvis ikke du kan det. Det har jeg med fra højskolen."

PÅ KANTORET i København ser udenrigsministeren op på uret over døren.

"Vi skal til at slutte."

Jeg konstaterer, at der er meget uro derude. Og nævner, at Putin har en stor, rød knap, han kan trykke på, hvis han skulle få lyst. Kan mennesket inde bag udenrigsministeren nogensinde blive grebet af frygt over det, der sker?

Han tænker i tre sekunder uden at sige noget. Og *må du sige det, hvis du er?*

"Øhm, nej. Det synes jeg ikke, jeg må," svarer Lidegaard hurtigt.

"Jeg ser det som min forbandede pligt at forsøge at bevare roen. Der er gange, hvor jeg er mere bange eller mere bekymret, end jeg giver udtryk for. Men ordet er et utrolig stærkt våben i sig selv. Og ordet kan, når man sidder i min position, eskalere ting. Jeg kigger da nøje på, hvad russerne foretager sig, men jeg taler det ned. Vi skal reagere på de ting, vi ser rundt om i verden, men vi skal ikke overreagere. Det er måske en af mine vigtigste roller," siger Martin Lidegaard og er allerede ude ad døren.

Han skal ind til et lukket samråd i Det Udenrigspolitiske Nævn om Lars Hedegaards attentatmand og derefter mod lufthavnen – men tager lige en reception hos Børns Vilkår på vejen – og så ellers af sted til Sydafrika. Her skal han på et nordisk-afrikansk ministermøde forsøge at hente Afrikas mandat til, at han på Danmarks vegne forsøger at forhandle en aftale på plads omkring klimafinansieringerne forud for det store topmøde i Paris. Med i bagagen har han den franske udenrigsministers velsignelse. Den erobrede han i Grønland.

ISFJORDEN, GRØNLAND, 23. MARTS 2015

"IT'S ZYPEUR!" udbryder en mand med tyk fransk accent. Han står ved rælingen på den lille færge og betragter de kilometerbrede isfjelde.

Med sin sorte tophue og det camelfarvede halstørklæde ligner han en glad morfar på den længe opsparede tur til Grønland med fru. Men ved bagbord står to politibetjente, agterude tre livvagter med pistoler i små tasker spændt ind til kroppen. De passer på delegationen, der tæller embedsfolk, diplomater, EU-kommissærer og en DTU-forsker, der fortæller, at indlandsisen nu smelter 2-3 gange hurtigere end for bare 15 år siden. Om bord er også de to initiativtagere til turen, Danmarks udenrigsminister Martin Lidegaard og hans grønlandske kollega Vittus Qujaukitsoq. Ja, og så morfaderen, som er alt andet end en turist. Laurent Fabius er Frankrigs udenrigsminister og manden, der i december 2015 sætter sig for bordenden som præsident for COP21 i Paris, hvor verdens ledere skal for-

"Jeg har besøgt de værste diktaturer i verden og kolleger, hvor jeg alligevel har tænkt: 'Ham der tror jeg egentlig arbejder for at få systemet i den rigtige retning, selv om han kommer fra det, han gør.'"

MARTIN LIDEGAARD

28 lande i løbet af 24 timer skal blive enige om en sam-

let holdning til de forskellige spørgsmål. "Der har Danmark ingen indflydelse, hvis ikke jeg har et forhold til franskmændene, tyskeren og andre nøglespillere, der gør, at jeg kan ringe og sms'e til dem personligt. For når man mødes i Bruxelles, er ni tiendedele af det hele allerede besluttet. Det kræver et personligt forhold at blive hørt som dansk udenrigsminister. Og det får du bl.a. ved at invitere ham op på en tur som denne."

DIPLOMATER er dus. Sådan er det. Og diplomati foregår ikke kun ved officielle lejligheder, men i lige så høj grad på vejen der-til. På vej herop har Lidegaard og hans franske kollega talt om mangt og meget. Danskeren fortalte Laurent Fabius om sin families historie i Grønland, hvor faderen var aktiv præst og seminarielærer i Nuuk, og hvorfra familien rejste, da Martin skulle fødes. Ellers gav Lidegaard Fabius en times forelæsning om Arktisk Råd, hvor Danmark sidder som det eneste land i EU. Derudover diskuterede de Lidegaards helt store hjertebarn, klimaet.

"Jeg synes, klimaet er den største udfordring for min generation. Hvis ikke vi løser den, kan den ikke løses. Det er de næste 20 år, det handler om," siger Martin Lidegaard.

Et område, som på det seneste til alt held er blevet opprioriteret af sikkerhedspolitiske årsager. Europas afhængighed af russisk gas er, som han formulerer det, 'uholdbar af helvede til'. Det er Ukraines største problem, og basalt set kan Putin slukke for halvdel af Europa. Og det samme gælder hele miseren i Mellemøsten, hvor de to største olieeksportører, Saudi-Arabien og Iran, i årtier har ført proxy-krige (såkaldte stedfortræderkrige, hvor man allierer sig med

"Magt er en langsomt virkende gift," siger Martin Lidegaard om udenrigsministerposten. "Når du bliver båret rundt, og folk har enormt stor respekt for den magt, du repræsenterer, kan du næsten ikke lade være med at forveksle det med, at det er en respekt for dig selv. Jeg kender ikke et menneske, der har haft magt, som ikke er blevet påvirket af den. I værste tilfælde bliver det til magtfuldkommenhed, i mildere tilfælde til almindelig selvfredme og utålelighed. Det er der ikke nogen, der kan leve med i længden."

en af de krigsførende parter for at forsvare sine interesser, red.) finansieret af vores olie- og gasimport.

"Dvs. vi finansierer selv alt det lort, der foregår dernede. De to ting har gjort det meget klart for Europas ledere, at vores afhængighed – vi er den region i verden, der er mest afhængige af import af energi – ikke kan fortsætte. Derfor blev vi i sidste uge enige om at oprette en energiunion. Det er også noget af det, jeg har kæmpet hårdt for," siger Lidegaard.

Men mindst lige så vigtig var frokosten på vej herop. For da 'den store franske frokost' blev serveret for den danske udenrigsminister og hans frue med gåselever, kylling og ratatouille, jordbærtærte og ostebord, ja, så begyndte de at tale om ... foie gras. Ikke om tvangsfodring, men om, hvordan man bedst tilbereder det. Det endte med, at der indløb et tilbud fra den franske ministerfrue Marie-France om at kom-

me på besøg i Frankrig. Så ville fruene lave sin helt egen tilberedning af foie gras til den danske udenrigsminister. Den invitation kan vise sig at være værdifuld for Danmark. For topmålet af diplomati, næst efter at have fået det private mobilnummer – og at kollegaen rent faktisk tager telefonen, når man ringer – er såre simpelt, at man ses privat.

PÅ ISFJORDEN samles delegationen i kahytten. Der serveres whisky on the rocks – med indlandsis selvfølgelig. Whiskyen smelter langsomt isen, som frigiver små iltbobler, der puffer som Rice Krispies. Lidegaard siger, at han håber at få franskmændene som en allieret i kampen mod den foreslåede stramning af EU's sælforordning, der vil gøre det endnu sværere for grønlænderne at eksportere sælskind til det europæiske marked.

Den grønlandske minister stemmer i: "We need the tricolore to support us!"

Fabius giver dem ikke meget mere end et træk på smilebåndet. Men så kan han til gengæld give noget andet. Franskmændene puffer til Qujaukitsoq. Om han vil høre en god historie? Fabius fortæller om mødet i Minsk i februar, hvor Angela Merkel og François Hollande i 17 stive timer sad med Ukraines præsident Petro Porosjenko og Vladimir Putin. Der bliver pludselig stille omkring Fabius, mens han fortæller:

De slidte statsledere havde siddet i samme rum, time efter time og udspurgt Putin om den russiske aktivitet i Øst-Ukraine, uden at han gav sig en tomme. Alle er de trætte af hans bortforklaringer, da de til slut smider et billede på bordet. Det viser en kampløst soldat med russisk embleme på uniformen, stående på ukrainsk jord. Hvordan vil han forklare det? Fabius gengiver situationen med underspillet fransk charme og imiterer Putin, der samler billedet op og ser på soldaten med sit søvnige blik:

"Well, he must have lost his way."

Kahytten griner. Selv whiskyen bobler med.

Sådan er diplomati også. Whisky, røverhistorier og indlandsis. Martin Lidegaard har lært Fabius noget om Arktis, han har vist ham Grønland og er klar til at hjælpe ham ved det kommende topmøde. Franskmændene har fået viden, og viden er magt. Denne tur har givet

"Hvis man skal blive filosofisk, kunne man kalde det en stræben efter udødelighed. Fornemmelser af, at du har sat et spor, der også står tilbage, efter du selv har smidt træskoene."

MARTIN LIDEGAARD

Lidegaard en chip, han kan sætte i banken. Næste gang en dansk sag er på vippen 'nede i EU', kan han gå over til Fabius og *cashe in*:

"Laurent, jeg har brug for, at du siger ja til det her," siger Martin Lidegaard.

"Så går jeg over til Tysklands udenrigsminister Frank-Walter Steinmeier og siger: 'Frankrig er altså med.' Og videre til englænderen: 'Frankrig og Tyskland er med. Det er for pinligt, hvis det kun er England, der blokerer.'"

Sådan spilles spillet. Han har gjort det før, og han vil gøre det igen. Et bånd mellem to lande er kun akkurat lige så stærkt, som landenes indbyrdes historie og forholdet mellem de to mennesker, der repræsenterer dem.

Martin Lidegaard læner sig nærmere, så man næsten føler en kammeratlig fortrolighed:

"Det, at du har siddet og spist foie gras sammen, at fruene har siddet og talt, og man har grint sammen, giver Laurent og mig en tillid at trække på, når vi næste gang står i en krisituation eller har nogle nødder, der skal knækkes. Jeg kan godt lide at få et personligt forhold til folk. Det betyder meget i hjemlig politik – du kan ikke lave forlig uden – men i udenrigspolitik er det alfa omega. Det er jo basalt set det, du laver. Du laver relationer – også med dem, det er svært at lave relationer med. Det er udenrigsministerens arbejde," forklarer Lidegaard og tilføjer så:

"Og jeg tør godt sige, at jeg tror, vi kommer til at placere Danmark helt inde i forhandlingskernen på klimatopmødet efter denne tur."

Næste dag taler jeg med Laurent Fabius. Han kan ikke klare et formandskab alene, fortæller han, men har brug for venner – ikke bare kolleger, men venners hjælp. Han kalder 'Martin' en fremragende kompagnon og siger:

"I will rely on him, particularly to prepare the COP, because he knows by heart everything there is to know about the climate."

Noget tyder på, at missionen er lykkedes.

UDENRIGSMINISTERIET,
ASIATISK PLADS,
19. JUNI 2015

MARTIN Lidegaard tager et billede af den fyldte papkasse og lægger det op på Facebook med teksten: "Farvel til hjørnekontoret på 6. sal i Udenrigsministeriet. Vemodigt, men hvor er vi heldige at bo i et land, hvor alle politiske stillinger altid er til låns."

Om en uge sætter Kristian Jensen sig i stolen, så er ansvaret hans. Kontoret er tomt for ethvert tegn på Martin Lidegaards tid som udenrigsminister. Der er også et tomt rum inde i ham. Men sjovt nok først og fremmest en lettelse. Han har smidt en blytung diplomatfrakke og føler sig 10 kg lettere, siger han.

Men abstinenserne skal nok indhente ham. Måske når han åbner den første af de seks flasker Bordeaux, årgang 2006, Grand Cru Classé, som den franske udenrigsminister sendte ham

efter Grønland. Han nåede at få afrikanernes opbakning til at lede forhandlingerne om klimafinansiering, og i anden uge af valgkampen fik han et personligt brev fra den franske udenrigsminister. Der stod, at Fabius gerne ville have, at Danmark spillede en stærk rolle ved COP21, men at han ville vende tilbage efter sommerferien med en konkret rollefordeling. Franskmændene har afventet valget, og man behøver ikke være politisk kommentator for at se, at Lidegaards exit ikke højner Danmarks indflydelse.

Sådan er det. Og sådan kan han ærgre sig. Og frygte for grænsebomme, sine myndighedssamarbejder, Ukraine, grøn vækst og andre kæphesten, der nu risikerer at blive sendt til slagting. Men sådan er politik. Han tager det ikke

personligt, for personligt har han haft et glimrende valg – og er blevet valgt ind i Folketinget. Det eneste, man ved om magt, er, at den kommer og går. Dvs. når man får den, skal man huske på hver dag, at det kun er et spørgsmål om tid, før den går igen.

"Men det gælder heldigvis begge veje," som Martin Lidegaard siger.

Derfor vil han nu gå i gang med at forberede sig. For det øjeblik, hvor en politiker har allermest magt, er de ganske få timer, fra man har vundet et valg, til man har udarbejdet et nyt regeringsgrundlag. Han er ikke færdig med at forsøge at rykke verden, bare en lille smule. Men her og nu må andre træde til. Han skulle have været til tre EU-rådsmøder i juli. Nu kan han 'sgu' holde ferie. ■

